

פול סיימון. מייקל ג'קסון. בט מידלר. שלום חנוך. חווה אלברשטיין. ענת עצמון. רשימה חלקית

קיבלה זמן קצר לפני כן אישור לצאת לביקור אצל אחותה בארץ. היא קיבלה את האישור משום שהשאירה מאחוריה בן בצבא — כערך כון. בזמן הפלישה הסובייטית היתה בישראל. ירוסלב ראה איך רובצ'ק נלקח לרוסיה. הוא ראה אותו חוזר ומופיע לפני האומה

„בכל אופן, באותה הפעם חזרתי לפראג. אמא שלי היתה בתחנת-הרכבת. היא היתה בטוחה שאני לא חוזר, והתכוננה להקים שם סקנדאל, כאילו היא לא ידעה מכלום. להפי תענה ראתה אותי מולה. היא מאוד כעסה שלא נסעתי לישראל.“

עבור חרדשים אחרים התגייס לצבא הצ'כי. זמן קצר אחר-כך פרצה מלחמת ששת-הימים. היחידה שבה שרת הועמדה בי כוננות. יעד הנסיעה היה מצריים. „אני כבר תיכננתי איך אני בורח משם לישראל. בסוף לא נסענו. כמה אני הייתי גאה שעם קטן, במדינה קטנה, הצליח לנצח!“ את האביב-של-פראג, ואת הפלישה הי סובייטית לצ'כוסלובקיה שבאה בעיקבותיה, הוא זוכר לפרטים עד היום. „זו היתה תקופה פנטסטית, מהממת, עד לפלישה. אני הייתי

כנסת מאולתר בדירה בקומה שנייה בבית דירות עלוב, ובעצם היותו שונה. אבל היה ליהדות הזאת גם צד לאומי חזק, שהתמקד בישראל וברצון להגיע אליה. אמו, שאיכזה באושוויץ את כל מי שפתתה, פגשה את אביו, פליט מחנות-הריכוז של סטאלין. הם נישאו ועברו להתגורר בעיר קטנה ליד פראג.

אביו היה בין המוני הצ'כים, שעברו את הגבול לרוסיה מתוך רצון להצטרף לצבא הסובייטי שלחם בנאצים. סטאלין שלח את כולם למחנות בסביבה, כעונש עליכם שלא נשארו להגן על צ'כוסלובקיה. אחרי שנתיים בסביבה חור משם האב חולה ומוכה. עם תום המלחמה היו גבולות צ'כוסלובקיה פתוחים ליהודים שרצו להגר לארץ-ישראל. מישפחת יעקובוביץ לא היגרה, משום שהרופאים קבעו שהאב לא יוכל לעמוד במסע. הם נשארו וקיוו להשתפרות הי מצב. בסוף דצמבר 1949 החליט האב לנסוע לפראג. הוא אמר לאשתו שהוא שמע על תרופה חדשה, שתוכל לגרום לשיפור מצבו. נסע ולא חזר. „אבא שלי נפטר ב-31 בדצמבר 1949. למחרת סגרו הצ'כים את הגבולות, ואי-אפשר היה עוד לעלות לישראל.“ כך הם

ש לו בעיות, לירוסלב יעקובוביץ. ולא רק מפני שקשה לבטא את שמו. הוא עריק מהצבא הצ'כוסלובקי, אבל הוא לא מתגאה בזה. להיפך. הוא חושב שחיל צבאי למלא פקודה. גם בארץ. הוא הלחין שירי-מחאה. אבל הוא לא כל-כך אוהב שירי מחאה.

הוא פטריטו ישראלי. אבל הוא לא אוהב את המנטליות הישראלית. ויש עוד הרבה דברים אחרים בארץ שהוא לא אוהב. אבל הוא נמצא כאן מתוך בחירה. הוא דמות מוכרת בעולם המוסיקה הקלה בישראל. הוא עבד כמעט עם כולם. הוא היה שותף פעיל בהצלחותיהם. הוא עשה את חל-קו. הוא נתן להם מכישוריו ומכישורו. רשימת הזמרים שאיתם עבד, שעברו כתיב, עיבר, הפיק וינג'ן — ארוכה ומרשימה. מופיעים בה, במקומות בולטים, שלום חנוך, חווה אלברשטיין ומרג'ית צנעני (רשימה חלקית ביותר). ועכשיו הוא עומד לכבוש את השוק ואת גלי-האתר באמצעות מוצר חדש: ענת עצמון. מאחוריו שני תקליטי-פלטינה, והשלישי בדרך. הוא בילה את כל שנות ילדותו ואת רוב שנות התבגרותו במקצועות בארצות-שמ-

ענת עצמון וירוסלב יעקובוביץ

העניקה

נשארו שם — הוא, ילד בן שנתיים וחצי ואמו, שנותרה בלא מישפחה אחרת. הגבול נסגר והחלום נשאר. במשך השנים ביקשו ירוסלב ואמו לא-אחת אישור לנסוע לכיכר בישראל, אך תמיד נדחו. לירוסלב, כבר אז נגזר-סכסופון מוכשר וכולט, הותר לנסוע להופעות ברחבי העולם המערבי. אך אמו תמיד נשארה שם, מאחור, כבת-ערוכה לחזרתו. והוא היה חוזר. ב-1967 היה אמור להתגייס. אשה בעלת חושים בריאים, רצתה למנוע את הדבר ופעלה כדי להבריח אותו מצ'כיה. כל הי פעולות נעשו בלא ידיעתו. היא התקשרה ברד-לא-דרך עם אחותה בישראל, ואירגנה את הברחתו של ירוסלב. „נסעתי לנגן בציריך עם להקה. פתאום בא אלי אדם ואומר לי באנגלית, או שאולי זו היתה גרמנית, שהוא בדרדור מירושלים. הוא הוציא תמונות שלי מהילדות. נורא התי רגשתי. הוא אמר לי שהוא עוקב אחריי כבר שלושה ימים, ושהוא רוצה לקחת אותי לישראל. אמרתי שאני רוצה לנסוע לשם. הוא אמר לי: תהיה מחר ב-10 בבוקר בפתח הי מלון. אל תגיד כלום לאף אחד. אני בא לקחת אותך.“

עבר לי. למרות זאת הצליח במהירות יחסית לכבוש לעצמו מקום של כבוד בשורה הי ראשונה של היוצרים המוסיקליים בארץ. הוא גבה-קומה, מרכיב מישקפיים, בעל תלתלים, מצח גבוה. בדיבורו מורגש המיבטא הזר, ולעיתים הוא נאלץ להשתמש במילים או בכיטויים באנגלית. במשך 10 שנים שהה בניו-יורק. במשך שנתיים למד בכוסטון ועבד עם גדולי הזמרים האמריקאיים. ביניהם: פול סיימון, מייקל ג'קסון, בט מידלר ומפורסמים אחרים. הוא נשא אשה אמריקאית, התגורר בלונג-איילנד, עבד במנהאטן, הוליד ילד אמריקאי, ולכאורה היה הכל פתוח לפניו. הוא יכול היה להישאר שם, לעשות קאריירה עולמית וגם להרוויח הרבה כסף. כך זה שם — הצלחה קשורה בכסף, בהרבה כסף. אבל למרות הנתונים המבטיחים האלה, קם באחד הימים, לקח את אשתו האמריקאית ואת בנם, ארו את המיזודות ובא לישראל. והוא כאן, כבר כמעט עשור. למה? בגלל ציונות. אין שום סיבה אחרת. בגלל זה חזרתי מניו-יורק. באתי מרצון חופשי. אני יודע שזה נשמע טיפשי, אבל ככה זה, ולי זה חשוב. תוך מהציונות אין לי סיבה להיות פה. לא נולדתי פה, אין לי מנטליות ישראלית.“

בטליוויזיה כשאת פניו מכסים פלסטרים. הוא הבין שהיכו אותו פיסית ושברו אותו נפשית, והוא החליט לברוח. הוא יצא את המדינה ברד-לא-דרך, והגיע כעריק וכפליט לשני יירות ישראל בציריך. שם, לדבריו, קיבלו אותו נהדר. נתנו לו כסף, סידרו לו בית-מלון ונתנו לו כרטיס-טיסה לישראל.

● **אז בשבילך באופן אישי, בי דיעבד, זה יצא לטובה?**

„חשבתם כך, אבל אני לא יודע. זה לא כל-יכך נעים לברוח ממדינה. זה משפיל. אתה בורח כמו גנב. זה לא נעים. אני לא מאחל את ההרגשה הזאת לאף אחד. לכן אני גם כועס עליהם שאילצו אותי לברוח. אני אהבתי שם הרבה דברים. אחרי שברחת, שפטו אותי שלא בנוכחותי וגורו עלי הרבה שנות מאסר.“

● **זה בואב לך?**

„בטח. אני הייתי רוצה לנסוע לכיכר,“

אז חייל. הגנתי על גבולות צ'כוסלובקיה. האמת היא שיותר הגנו על הגבולות מפני הבורחים מצ'כיה. הפנים שלנו היו לתוך המדינה, ולא החוצה. ואני בעצמי רציתי לב רות.“

„ואו ישבתי עם החברים שלי ודיברנו מה יהיה. אם הרוסים ייכנסו או לא ייכנסו לצ'כיה. לא האמנו שהם ייכנסו. יומיים לפני הפלישה נפגש (וליאונד) ברונייב עם (אלכ-סנדר) רובצ'ק, ואמר לו שמה שקורה בי צ'כוסלובקיה זה עניין של הצ'כוסלובקים. יומיים אחר-כך הם פלשו.“

● **למה לא התנגדת?**

„היינו בצבא של ברית-הרשה. הצבא הצ'כי והצבא הרוסי היו אותו הצבא. אי-אפשר היה להתנגד. זה היה אבוד, זה היה פשוט להיהרג, פשוט התאבדות. הם הכניסו מיליון חיילים ביום אחד. הצ'כים הם לא עם פנאטי שיעשה קמיקאזו. הרוסים פשוט לקחו את צ'כיה.“ הוא החליט לברוח. אמו, למרבה המול,

„לא אמרתי כלום לאף אחד, ולמחרת ב-10 בבוקר התייצבתי בפתח המלון, כשרק הי סכסופון בידי. מיד כשיצאתי מהמלון הגיעה מונית, הדלת שלה נפתחה כמו בסרט-מח, ואני נחטפתי פנימה. נסענו לשגרירות-יש ראל בציריך. נכנסנו לחדרה של השגרירה. היא אמרה לי שהיא שמחה שאני נוסע לישראל, ושיש לה דרכון מוכן בשבילי.“

„אני ישבתי שם, שמעתי אותם מדברים עברית ושאלתי בתמימות: ומתי אמא שלי תבוא? הם החליפו ביניהם מבטים, ואו אמרו לי שזה בלתי-אפשרי. מובן שהחלטתם שלא לנסוע לישראל, אלא לחזור לצ'כיה. באותו מעמד הם אמרו לי שאם אי-פעם אצטר עזרה באיוו שהיא מדינה מערבית, אני תמיד יכול לפנות לשגרירות ישראלית.“

„מעניין שנתיים אחר-כך, כשנכרתי מצ'כיה, הגעתי לציריך. באתי לשגרירות, ואותו הבחור פתח לי את הדלת, הכיר אותי ועזר לי להגיע לישראל.“

יתכן שזה נראה כהגזמה, אבל יעקובוביץ השאר באמת את האחוריו. זמן קצר לפני שבא ארצה הוציא שני תקליטים בחברת סו-ביאס האמריקאית, קולומביה רקורדס. אחת החברות הגדולות בעולם. הוא עזב מאחוריו חווה-הקלטות איתה. הוא עדיין חושב שניו-יורק היא המרכז העולמי של המוסיקה. „זו המכה של המוסיקה.“ והוא בא בגלל ציונות. „אני חי עם פארנויה של יהודים. אמא שלי, ז'ל, היתה באושוויץ, וזה מה שמלווה אותי.“

● **יעקובוביץ נולד בצ'כוסלובקיה לפני 42 שנה.**

„ידעתי שאני יהודי, וזה עיצבן אותי. רציתי להיות ספורטאי ולנגן ג'אז. לא רציתי להיות שונה מכל הילדים.“ יהדותו של ילד, שלמד בבית-ספר קומון-ניסטי רגיל, התמצתה בהליכת אמו לבית-